

**B.A. (CIVIL SERVICES) FIRST SEMESTER (New)
EXAMINATION**

प्रथम प्रश्नपत्रम् – संस्कृतम्

PAPER I - SANSKRIT

2022-23

वेळ – 2½ तास

एकूण गुण – 60

सूचना: विशेष सूचना नसल्यास उत्तरे स्वीकृत माध्यमातून लिहावीत.

Unless specified answer the questions medium offered.

प्र.1 कोणत्याही दोन श्लोकांचा अनुवाद करा.

10

Translate any two verses

1. क्षमा शस्त्रंकरे यस्य दुष्टस्तस्य करोति किम् ।

अतृणो पतितो वह्निः विनायासेन शाम्यति ।।

2. श्रोत्रं श्रुतेनैव न कुण्डलेन दानेन पाणिर्न तु कङ्कणे न ।

3. शैले शैले न माणिक्यं मौक्तिकं न गजे गजे ।

साधवो न हि सर्वत्र चन्दनं न वने वने ।।

4. काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम् ।

व्यसनेन तु मूर्खाणां निद्रया कलहेन वा ।।

प्र.2 कोणत्याही दोन उता-यांचा अनुवाद करा.

10

Translate any two verses

1. कस्मिंश्चित् तपोवने एकः मुनिः वसति । एकदा सः स्नानार्थं

नदीं गच्छति । स्नानात् अनन्तरं सः अर्घ्यं यच्छति । तदा सः

काकस्य मुखे मू पश्यति । सः काकं प्रति पाषाखण्डं प्रति

एकदा मार्जारः तं मूषकं प्रति धापति । मुषकः भयेन मुनिं

प्रति धावति । मुनिः तं भयकारणं पृच्छति ।

2. पुरा वरदा नाम नगरी आसीत् । तस्याः समीपे आम्रकूटः पर्वतः आसीत् ।
तस्य पर्वतस्य शिखरे घण्टानादः नाम राक्षसः वसति इति लोकाः अवदन ।
एकदा कश्चित् चोरः देवालयात् सुवर्णघण्टाम् अचोरयत् ।
नगररक्षकात् भयेन सः चोरः तत् पर्वतशिखरम् अगच्छत्
गुहायाम् अविशत् च । तत्र कश्चित् त्याघ्नः तम् अपश्यत्
अभक्षयत् च । चोरस्य हस्तात् पतितां घण्टां वानराः अपश्यन्
अगृह्णन् च ।
3. राजा भगीरथः पूर्वजान् उद्धर्तुम् इच्छति । तदर्थं सः गङ्गां प्राप्तं तपश्चयानि च प्रदातुं भगवती गङ्गा तपश्चर्या करोति ।
पापानि विनाशयितुं एव प्रभवति । किन्तु इयं गङ्गा स्वर्गात् इह भूतले आगन्तुं कथं प्रभवेत्? अतः सः परमं देवे महादेवं गत्वा तं स्तोतुम् आराधयितुं पूजयितुं, नन्तुं च आरभते । भगीरथस्य घोरां तपस्यां दृष्ट्वा महादेवः संतुष्टं तं वरं याचितुं कथयति ।
4. एकदा कश्चित् काकः मासखण्डं लभते । सः तं मुखे धारयति, तुङ्गवृक्षस्य शाखायाम् उपविशति च कश्चित् धूर्तः जम्बूकः तं पश्यति चिन्तयन्ति च — ‘काकमुखे यद् मासखण्डं वर्तते तद् अहं कथं लभे । एवं करोमि । अहं तं स्तौमि । तदनन्तरं सः शृगालः वृक्षस्य तलं गच्छति, काकं पश्यति, वदति च — मित्र काक अहं सत्यं भणामि यद् त्वम् अतीव सुन्दरः असि ।

प्र.3 कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर स्वीकृत माध्यमातून लिहा. 10

Answer any one question in medium opted

1. 'मूर्खाना उपदेश करणे म्हणजे विनाश ओढवून घेणे' हे विधान पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा.

Explain in the text that preaching to fools means destruction

अथवा OR

कृषीवलस्य पुत्रस्य कथा पाठाचा सारांश लिहा

Write the summary of ' कृषीवलस्य पुत्रस्य कथा '

प्र.4 टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) 10

Write short notes (any two)

1. मनोरथः 2. पुनः त्वं मूषकः भव ।
3. विषमा दैवगतिः 4. लोभः नाशस्य कारणम् ।

प्र.5 कोणतेही चार श्लोक पूर्ण करा. 10

Complete any four verses

1. परोपकाराय ————— यतन्ते । 2. आत्मार्थ ————— जीवति ।।
3. पिबन्ति ————— लभन्ते ।। 4. आकाशात् ————— गच्छति ।।
5. रामाय ————— नमः ।।

प्र.6 सूचनेनुसार बदल करा. (कोणतेही दहा) 10

Do as direct (Any ten)

1. (श्री गणेशाय नमः शब्दाची विभक्ति ओळखा) **Identify Vibhakti of गणेशाय**
2. आरभते (मूळ धातू ओळखा) **Identify main verb**
3. त्वं गृहं गच्छसि (त्वं ऐवजी भवान् वापरा) **Use 'भवान्', in the place of 'त्वम्'**
4. जम्बूकः पलायते (बहुवचन करा) **Make it Plural**
5. दुष्टस्तस्य (सन्धिविग्रह करा. **Desolve sandhi**

6. त्वं सत्यं व्याघ्रं भव ।(काळ ओळखा) **Identify Tense**
 7. अहं अन्यं खगं न पश्यामि (प्रथम भूतकाळ करा.) **make it imperfect past**
 8. बालकः उत्तरं वदेत् (वर्तमानकाळ करा.) **make it present tense.**
 9. वदामिति (सन्धिविग्रह करा) **Desolve sandhi**
 - 10 गोविन्दः पाठं स्मरतु । (वर्तमानकाळ करा) **Make it present tense**
 - 11.विद्यालयः । (सन्धिविग्रह करा) **Desolve sandhi**
 - 12 . शृगालाः गजं खादन्ति । (एकवचन करा)**make it singular**
-